

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ КОРПОРАЦІЙ: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню поняття та характеристик фінансових ресурсів корпорацій і їх кваліфікаційних ознак. Також визначенню окремих елементів фінансових ресурсів, їх використання та питання щодо їх формування

Постановка проблеми. Вивчення фінансових ресурсів корпорацій є актуальною проблемою економіки, дослідженням якої в останні роки приділяється велика увага. Поняття фінансових ресурсів та їх класифікація знаходять різне відображення в працях багатьох вчених, однак єдиної думки щодо даного питання на сьогодні не існує. Саме тому дослідження фінансових ресурсів корпорацій залишається актуальним питанням.

Метою даної статті є розкриття визначення, формування фінансовими ресурсами корпорацій у вітчизняній та закордонній науковій і практичній думці. Також дослідження класифікаційних ознак та характеристики фінансових ресурсів.

Аналіз досліджень і публікацій.

Сутність поняття “корпорація” трактують науковці по-різному. Погляди дослідників не мають однаковості у питанні визначення сутності поняття “корпорація”. Частина науковців вважає, що термін „корпорація” походить від латинського *corporation* і *corporia*, що означає союз, товариство, об’єднання, співтовариство, дехто вважає, що цей термін походить від латинського “*corpus habere*”, що означає правовий статус юридичної особи, інші вважають, що корпорація не обов’язково є юридичною особою, проте однозначно є колективом (лат. *corporalis* – тілесний, речовий), на нашу думку первинним, тобто істинним значенням цього слова є походження від латинського “*corpus*”, “*in corpore*” – “тіло”, “в тілі” [22]. Тобто корпорація – це органічне об’єднання людей, соціальний організм. Очевидно, що далеко не кожна організація є корпорацією. Корпорація є вищим рівнем розвитку людської організації – чи це підприємство, чи товариство, чи ціла нація.

Слід відрізнити корпорацію як об’єднання підприємств, створене відповідно до законодавства України, та правову форму організації підприємницької діяльності в деяких інших країнах (країнах із англосаксонським правом, передусім США). Вітчизняним аналогом корпоративної форми бізнесу є акціонерні товариства [23].

Корпорація (акціонерне товариство) є зараз домінуючою формою підприємницької діяльності, її власниками вважаються акціонери, що мають обмежену відповідальність у розмірі свого внеску в акціонерний капітал корпорації. Весь прибуток корпорації належить її акціонерам. Виокремлюють дві його частини. Одна частина розподіляється серед акціонерів у вигляді дивідендів, друга – це нерозподілений прибуток, що використовується на реінвестування. Функції власності та контролю поділені між акціонерами (власниками акцій) і менеджерами [15].

Переваги корпорацій:

– акціонерний капітал сприяє встановленню гнучкої системи виробничо-господарських зв'язків, опосередкованих перехресним або ланцюговим володінням акціями;

– можливість використання грошового ринку та ринку капіталів дозволяє гнучко орієнтувати свою програму з одного виду діяльності на інший;

– створює механізм оперативної мобілізації великих за розміром інвестицій і регулярного одержання доходу у формі дивідендів на акції;

– використання наукових методів управління та професійних менеджерів;

– акціонування є важливою формою роздержавлення власності підприємств будь-яких розмірів, перетворення найманих працівників на власників певної частки майна підприємства;

– корпорація існує незалежно від того, скільки разів змінювалися її власники;

– створення акціонерної власності дає підстави для формування середнього класу власників, що є основою ринкової системи.

– корпоративна форма дає змогу мобілізувати великі кошти шляхом реалізації акцій;

– покладання відповідальності на акціонера лише в межах вкладеного ним капіталу;

– забезпечення швидкого передання окремих інтересів власності, оскільки акції можна легко продати іншим особам;

– можливість використання коштів, отриманих завдяки продажу акцій, на будь-які потреби розвитку корпорації;

– публічна інформація про емітента може бути своєрідною рекламою продукції АТ, що забезпечуватиме збільшення обсягів реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг).

Але корпораціям властиві певні недоліки, які наведемо нижче.

Недоліки корпорацій:

– більша регламентованість з боку держави;

– затрати праці, часу і засобів, пов'язані з складанням необхідних паперів і реєстрацією корпорації;

– високі подвійні податки на одиницю прибутку: спочатку оподатковується прибуток корпорації, а потім дивіденди акціонерів при їх виплаті;

– відкриті акціонерні товариства повинні притримуватися окремих правил, які встановлені державою, і опубліковувати інформацію про свій фінансовий стан і про угоди;

– необхідність публікації фінансової інформації робить корпорацію більш чутливою для конкуренції і полегшує задачу тим, хто має намір її поглинути;

– значні організаційно-економічні труднощі при реєстрації фірми [8].

– Головною умовою створення корпорацій є добір людей з відповідними здібностями і створення сприятливих умов для реалізації ними цих здібностей через досягнення відповідної кваліфікації З точки зору системного підходу, корпорація – це цілісна група людей, що взаємодіють одне з одним і навколишнім середовищем оточенням для досягнення спільної мети. Із самого визначення випливає, що для нормальної життєдіяльності корпорації необхідне виконання принаймні двох груп функцій:

1. Керування взаємодією з навколишнім середовищем (партнерами, споживачами послуг, владою, меценатами тощо).

2. Керування взаємодією між елементами самої корпорації (її членами, платними співробітниками, підрозділами).

Слід відрізнити корпорацію як об'єднання підприємств, створене відповідно до законодавства України, та правову форму організації підприємницької діяльності в деяких інших країнах (країнах із англосаксонським правом, передусім США). Вітчизняним аналогом корпоративної форми бізнесу є акціонерні товариства [24].

З точки зору організаційно-правової форми, корпорація для ринкової економіки є найприйнятнішим видом підприємницького об'єднання, тому що найповніше забезпечує функцію концентрації й централізації капіталу і його подальшого використання [19].

На сьогодні проблемам визначення та формування фінансових ресурсів корпорацій приділяється велика увага, цьому питанню присвячені праці багатьох вітчизняних вчених і фахівців, таких як, М. Александрова [1], Ю. Бакун [2], В. Белолипецький [3], І. Зятковський [10], В. Івахненко [11], В. Опарін [14], О. Романенко [17], М. Улична [25], В. Хобта [27], Н. Хрущ [28], М. Рупняк [19]. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, проблеми визначення та формування фінансовими ресурсами корпорацій залишаються актуальними та потребують подальшої розробки.

Розглянемо поняття “фінансові ресурси” і його походження. Поняття “фінанси” походить від латинського “finantia”, що буквально означає платіж, збір [4]. Слово “ресурси”, походить від французького “ressource”, що означає допоміжний засіб, тобто, щось таке, що може бути використане з певного джерела (запаси, матеріали тощо) на певні цілі [1].

Фінансові ресурси є матеріальними носіями фінансових відносин, що дає змогу виділити фінанси із сукупності інших економічних категорій, бо жодна з них не характеризується таким матеріальним носієм. В економічній літературі досі немає єдиної думки щодо визначення фінансових ресурсів, їх змісту, методів впливу на ефективність господарювання, але є багато різних поглядів на визначення терміну “фінансові ресурси”. Розглянемо деякі з них, що були сформульовані українськими і російськими авторами у 90-ті роки ХХ століття, тобто в період становлення української і російської економік у табл. 1.

Таблиця 1. Розкриття терміну “фінансові ресурси” в літературних джерелах

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
1	Белоліпецький В.Г. [3]	Фінансові ресурси – це частина грошових ресурсів у вигляді доходів і зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань і виконання затрат із забезпечення розширеного відтворення.
2	Василик О.Д. [6]	Фінансові ресурси – фонди грошових засобів, що формуються суб'єктами господарювання, державою та населенням і використовуються для розширеного виробництва, матеріального стимулювання працівників, задоволення соціальних потреб, як витрати на оборону й державне управління тощо.
3	Василик О.Д. [5]	Фінансові ресурси – це грошові накопичення і доходи, що створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб.
4	Винслав Ю.Б. [7]	Фінансові ресурси – це сукупність фондів, які приймають участь в забезпеченні діяльності суб'єктів і здійснюють обіг в грошовій формі.
5	Гуйда Т.В. [9]	Визначає фінансові ресурси як сукупність доходів, відрахувань та надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємств, організацій та держави і спрямовується на задоволення суспільних потреб з метою розширення виробництва і зростання матеріального добробуту суспільства.
6	Зятковський І.В. [10]	Як свідчить ретроспективний аналіз визначень фінансових ресурсів, дослідники кваліфікують їх сукупність фондів грошових коштів, доходів, відрахувань або надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємств.
7	Коробов М.Я. [12]	Визначає фінансові ресурси як централізовані й децентралізовані грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу й перерозподілу національного багатства, сукупного суспільного продукту і національного доходу й призначаються для використання відповідно із завданнями соціально-економічного розвитку суспільства та окремих підприємств.

Продовження табл. 1.

1	2	3
8	Опарін В.М. [14]	Фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.
9	Павлюк К.В. [6]	Характеризує фінансові ресурси як грошові нагромадження і доходи, які створюються в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб.
10	Романенко О.Р. [17]	Фінансові ресурси виступають матеріальними носіями фінансових ресурсів
11	Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. [21]	Фінансові ресурси – сукупність грошових коштів, які формуються з метою фінансування розвитку підприємства в майбутньому періоді.
12	Улична М.І. [25]	Фінансові ресурси можна визначити як акумульовані підприємством грошові кошти з різних джерел, що надходять у господарській обіг та використовуються для покриття потреб. Фінансові ресурси є матеріальним втіленням фінансових відносин на рівні господарських суб'єктів.
13	Філімоненков О.С. [26]	Фінансові ресурси – це власний, позиковий і залучений грошовий капітал, що використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою одержання відповідного доходу, прибутку.

Можна зробити висновки, що більшість авторів розуміє під фінансовими ресурсами грошові накопичення, доходи і надходження або ж фонди грошових ресурсів.

Т.В. Гуйда вказує на місце створення ресурсів і належність їх до суб'єктів фінансових відносин, але не вказується джерело їх створення. І.В. Зятковський фактично наводить узагальнений підсумок усіх визначень фінансових ресурсів. У визначенні М.Я. Коробова чіткіше вказується цільове призначення фінансових ресурсів, але не визначається джерело їх створення. Досить повне визначення надає К.В. Павлюк, в якому виражені економічна основа, і зв'язок фінансових ресурсів з відтворювальними процесами, форми їх виявлення. А одне з найпростіших і найактуальніших визначень наводить В.М. Опарін. Найзагальнішим є поняття О.Д.Василика, визначення дає змогу пов'язати обсяг та склад фінансових ресурсів із вартісною структурою валового внутрішнього продукту й створює основу для забезпечення єдності прогнозування динаміки валового внутрішнього продукту і фінансових ресурсів. Це дає можливість активніше використовувати фінанси як інструмент господарського механізму для впливу на всі елементи структури процесу виробництва. У цьому визначенні виражена економічна основа і зв'язок фінансових ресурсів із відтворювальними процесами.

Фінансові ресурси завжди знаходяться у власності тих чи інших суб'єктів і використовуються для вирішення поставлених задач. До складу фінансових ресурсів відносяться активи, які залучаються до проведення

господарських або негосподарських операцій. Обіг фінансових ресурсів між суб'єктами відображається збільшенням або зменшенням цінностей та відповідних зобов'язань. Тому обіг фінансових ресурсів передбачає врахування змін у складі як активів, та і зобов'язань суб'єктів діяльності. Фінансові ресурси завжди є обмеженими. Тому їх залучення потребує створення певних умов. Фінансові ресурси можуть бути мобілізовані тільки тими суб'єктами, які мають можливості їх раціонального використання, надання фінансових ресурсів певним суб'єктам, як правило, передбачає їх повернення в установлені строки, платність, забезпечення, цільовий характер використання та виконання інших вимог. Разом з тим, фінансові ресурси можуть надаватись суб'єктам і на безповоротній основі. Такі операції мають місце в процесі емісії і розміщення акцій, державного фінансування, безоплатної передачі ресурсів та іншого [13].

Фінансові ресурси, що знаходяться в розпорядженні корпорації, можуть витратитися на будівництво чи придбання обладнання, будинків, і споруд, фінансові інвестиції, закупку сировини та матеріалів для виробництва товарів, виплату заробітної плати, запровадження навчальних програм для персоналу та найм нових працівників, придбання чи оренду землі, придбання інших капітальних активів тощо [17].

Корпоративні фінанси є основою розвитку ринкового господарства, в якому виробляється різноманітний асортимент товарів і послуг, а також мікрорівнем фінансової системи держави [22]. Вони охоплюють грошові відносини із засновниками корпорацій, трудовим колективом, із постачальниками, покупцями, бюджетом, банками, позабюджетними, страховими й іншими організаціями [19]. Об'єктами управління фінансами корпорацій є грошові потоки і фінансові ресурси [22]. Фінанси корпорацій функціонують у процесі придбання сировини, матеріалів та інших товарно-матеріальних цінностей, формування капіталу і резервів, реалізації виробленої продукції, в процесі інвестування, створення й розподілу прибутку, при виплаті дивідендів за акціями і відсотків за облігаціями, у процесі сплати податків до бюджету, при отриманні й погашенні кредитів [19].

Фінанси корпорацій виконують такі функції:

- формування капіталу, грошових доходів і фондів фінансових ресурсів;
- розподіл і використання капіталу, грошових доходів і фондів фінансових ресурсів;
- контроль за формуванням, розподілом і використанням капіталу (регулювання грошових потоків).

Функцію формування капіталу також можна назвати фінансовою функцією, оскільки практично вона передбачає розроблення фінансової політики корпорації і наступне прийняття рішень менеджерами. Її призначення полягає у формуванні капіталу корпорації через залучення його з фінансового ринку, що залежить від його стану. Цим обумовлені тісні зв'язки між фінансами корпорацій і фінансовим ринком. Вона є необхідною умовою безперебійного процесу виробництва і реалізації продукції, збільшення основних фондів і обігових коштів, здійснення економічного стимулювання й матеріального заохочення, формування доходів держави. Її результатом є забезпечення джерелами розвитку корпорацію, її фінансової стійкості й інтересів акціонерів.

Призначення другої функції фінансів корпорації полягає в розподілі капіталу та його використанні, тобто в інвестуванні відповідно до планів підприємницької діяльності. Її можна також назвати інвестиційною функцією, оскільки практично вона пов'язана з розробленням інвестиційної політики корпорації та наступним прийняттям рішень менеджерами [22]. У ході реалізації цієї функції використання фінансових ресурсів відбувається оптимізація вкладення капіталу і залучення коштів до оборотних і необоротних активів, вкладення вільних грошових ресурсів у найліквідніші активи, забезпечення платежів до бюджету і позабюджетних фондів, використання грошових доходів на цілі розвитку. Її реалізація забезпечує розвиток підприємства, інтересів трудового колективу й акціонерів [19].

Контрольна функція або функція регулювання грошових потоків, як її розглядає Рупняк М.Я. [19], виходить із двох попередніх функцій: формування капіталу та його розподілу і використання. Призначення контрольної функції полягає в забезпеченні збалансованості між сформованим капіталом і його витрачанням, тобто інвестиціями корпорації. Ці основні фінансові потоки не збігаються в часі, крім того, суми, визначені в планах розвитку, можуть неодноразово змінюватися в умовах економіки, що динамічно розвивається. Фінансові фонди корпорації обмежені певною сумою, тому рішення про їх використання залежать від можливостей формування капіталу [22]. Функція відображає специфіку суспільного призначення фінансів корпорацій і пов'язана з процесом формування й використання фінансових ресурсів, який опосередковується відповідними грошовими потоками. Її результуючим ефектом є забезпечення збалансованості грошових і матеріальних потоків та формування фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення статутної діяльності, виконання всіх зобов'язань.

Взагалі фінанси корпорацій – це сукупність форм і методів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів із метою забезпечення статутної діяльності й розширеного відтворення, а також відносини, що виникають на всіх стадіях створення, діяльності, реорганізації та ліквідації [19].

У корпоративному секторі економіки у сучасних умовах господарювання власні джерела фінансування є перетином інтересів власників, відокремлених від них менеджерів, трудового колективу, держави в особі контролюючих органів [2].

Реалізація функцій фінансів корпорацій має умовний характер, оскільки усі функції переплетені й здійснюються практично одночасно. Відповідальність за конкретну їх реалізацію покладається на фінансові служби і фінансових менеджерів. Негативні наслідки незадовільного фінансового управління можуть виявитися у вигляді як суто фінансових втрат, втрат і згаяних вигод, так і у вигляді падіння якості бізнесу в цілому [19].

До складу внутрішніх джерел фінансування відноситься чистий прибуток звітного періоду, на який має суттєвий вплив визначений вимогами чинного законодавства порядок визнання активів. Економічна категорія “активи” визначає сукупність наявних у суб’єктів ринкових відносин матеріальних та фінансових ресурсів. Однією із проблем формування фінансових ресурсів є вплив на них таких критеріїв, як, право власності корпорації на актив, достовірна оцінка активу та очікування від використання активу отримання економічних вигод. Причиною такої проблеми є принципові розбіжності у визнанні доходів та витрат у фінансовому обліку та у податковому обліку [2]. Проаналізувавши літературу можна сказати, що фінансування корпорацій може здійснюватися за рахунок надходження коштів від емісії акцій (простих і привілейованих), випуску облігацій, цінних паперів, що конвертуються в акції (конвертовані облігації), опціонів на придбання акцій. Джерелом поповнення капіталу може бути тезаврований прибуток, банківські та комерційні позички. Відмітимо унікальний спосіб фінансування: через ринок цінних паперів корпорації можуть об’єднувати в загальний фонд фінансові ресурси великої кількості осіб [11].

Основними чинниками, що впливають на формування та використання фінансових ресурсів [28], є:

- галузева приналежність;
- новостворена або існуюча корпорація;
- форма власності та організаційно-правові форма;
- поточні завдання та стратегічні цілі діяльності;

- можливості залучення додаткових фінансових ресурсів;
- фаховий рівень працівників фінансової служби;
- вартість фінансових ресурсів на ринку капіталів;
- загальноекономічне і політичне становище в державі.

Для корпорації, що веде свою виробничу і фінансову діяльність у певному навколишньому середовищі, особливого значення набуває фінансове середовище у процесі формування її фінансової та інвестиційної політики, від стану якого залежить формування капіталу корпорації та його розподіл. Тому на кожен з наведених чинників буде впливати фінансове навколишнє середовище, і корпорація буде пристосовуватися до нього. Воно формується під впливом політичних, економічних і соціальних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Фінансове навколишнє середовище – це складна система формування попиту на капітал і його пропонування, цін (курсів) на корпоративні та державні цінні папери, валютних курсів, структури податкових ставок і пільг, митних тарифів і квот в умовах невизначеності, ризику і неповної інформації [22].

Розглянемо класифікацію фінансових ресурсів. Дослідженням цього питання займалися такі науковці: О.І. Балабанов, І.Т. Балабанов, В.Г. Белолипецький, О.В. Врублевська, В.М. Гриньова, А.М. Ковальва, В.О. Коюда, М.Г. Лапуста, В.М. Опарін, А.М. Поддєрьогін, Б.М. Сабанті, Л.Г. Скамай [20]. При виділенні класифікаційних ознак у вчених-економістів немає єдиної думки, але до поділу фінансових ресурсів на власні і позикові схиляється значна частина науковців.

Група авторів у складі А. Ковальової, М. Лапусти та Л. Скамай акцентують увагу на існуванні у складі основних джерел формування власних фінансових ресурсів внутрішніх (прибуток, що залишається в розпорядженні фірми, амортизаційні відрахування) та зовнішніх (додаткові внески коштів у статутний капітал; додаткова емісія і реалізація акцій; одержання безоплатної фінансової допомоги; інші джерела формування фінансових ресурсів).

До зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів відносяться кошти, сформовані за рахунок особистих внесків і можливостей фінансового ринку шляхом нових випусків акцій. Джерелами формування наданих фінансових ресурсів є кошти, які отримуються і використовуються підприємством на безповоротній основі у порядку розподілу фінансових ресурсів в межах економічної системи країни. До зовнішніх джерел формування наданих фінансових ресурсів належать довгострокові і короткострокові кошти. Перші включають кредитні ресурси держави, банків, небанківських установ, довгострокові облігаційні позики, податковий кредит, але вже з короткостроковим терміном використання, також до них належать короткостроковий товарний кредит. До внутрішніх джерел утворення власних фінансових ресурсів належить прибуток від різних видів діяльності (операційної,

інвестиційної, фінансової), він є найважливішим фактором формування власних фінансових ресурсів корпорації. Важливу роль у даному процесі відіграють і амортизаційні відрахування. Необхідно зауважити, що саме вони забезпечують розширене відтворення і фінансову стабільність корпорацій [29].

Окрім того, до складу внутрішніх джерел формування фінансових ресурсів включено кошти, отримані від індексації. Внутрішніми позиковими фінансовими ресурсами є позикові фінансові ресурси, які утворюються за рахунок відстрочених і прострочених зовнішніх довгострокових та короткострокових зобов'язань. Названі складові не є характерними для корпорацій, що функціонують у країнах зі стабільною ринковою економікою [28]. Для більш широкого аналізу фінансових ресурсів корпорацій проаналізуємо зв'язок їх з бухгалтерським обліком у табл. 2.

Таблиця 2. Джерела утворення фінансових ресурсів з метою їх відображення у бухгалтерському обліку

Джерела утворення фінансових ресурсів	
I. Зовнішні	
1.1.	Власні фінансові ресурси (кошти засновників, кладені у статутний капітал, кошти від реалізації цінних паперів, пайові внески учасників, членів трудового колективу).
1.2.	Надані фінансові ресурси
	А) на безповоротній основі (кошти державних бюджетів, кошти цільових позабюджетних фондів, кошти галузевих цільових грошових Фондів, кошти асоціацій, концертів, холдингів).
	Б) Страхові компенсації
	В) Інша безоплатна фінансова допомога
1.3.	Позикові фінансові ресурси
	А) Довгострокові кошти (довгострокові кредити банків, довгострокові кредити і позики небанківських фінансових установ, довгострокові державні цільові кредити, довгострокові облігаційні позики, довгострокові податкові кредит і пільги, фінансовий лізинг)
	Б) Короткострокові кошти (короткострокові кредити банків, короткострокові кредити і займи небанківських фінансових установ, короткостроковий податковий кредит, короткостроковий податковий кредит, короткостроковий товарний (комерційний) кредит)
II Внутрішні	
2.1.	Власні фінансові ресурси
	А) Прибуток від різних видів діяльності (прибуток від операційної діяльності, прибуток від інвестиційної діяльності, прибуток від фінансової діяльності)
	Б) Амортизаційні відрахування
	В) Кошти, отримані від індексації
	Г) Цільові надходження
2.2.	Позикові фінансові ресурси
	А) Довгострокові кошти (відстрочена та прострочена заборгованість за орендоване майно, відстрочена та прострочена заборгованість за облігаційними позиками, відстрочена податкова заборгованість, реструктуризований борг за кредитами і позиками, інші внутрішні довгострокові позикові кошти)
	Б) Короткострокові кошти (короткострокові кредити і позики, не сплачені у строк, короткостроковий товарний кредит, не сплачений у строк, внутрішня і зовнішня кредиторська заборгованість, строк сплати якої не настав, прострочена внутрішня і зовнішня кредиторська заборгованість, інші внутрішні короткострокові позикові кошти).

За допомогою бухгалтерського обліку фінансові ресурси корпорацій мають точний зв'язок з рахунками бухгалтерського обліку, їх можна класифікувати за різними джерелами утворення, наприклад цільові надходження, що відносяться до внутрішніх джерел утворення відносять до 48 рахунку “Цільове фінансування і цільові надходження”. Це робиться для того, щоб мати уявлення про фінансову структуру корпорації, визначити, які саме фінансові ресурси необхідні для її діяльності.

Успішна діяльність корпорації неможлива без достатнього обсягу фінансових ресурсів та їх раціонального використання. На думку О. Балабанова та І. Балабанової, джерела фінансових ресурсів поділяються на власні і чужі. Під власними вони розуміють статутний капітал, сформований із внесків засновників, прибуток і амортизаційні відрахування, вони знаходяться у корпорації у безстроковому використанні, а під чужими – позикові та залучені, що знаходяться у строковому і, зазвичай, платному (з виплатою процентів) використанні. Тому необхідно брати до уваги ряд закономірностей між надходженням та витратою грошових коштів з одного боку та результатами діяльності корпорації з іншого. У разі нестачі або затримки грошових надходжень у корпорації виникають проблеми в розрахунках з працівниками, державою, кредиторами та акціонерами, скорочуються можливості залучення інвестицій. Велике значення мають не лише розміри та швидкість руху грошових коштів корпорації, а й структура формування фінансових ресурсів та їх використання [17].

В.Опарін вважає, що фінансові ресурси слід класифікувати за трьома наступними ознаками:

- за кругообігом (початкові, прирощені);
- за використанням (матеріальні, в обігу);
- за правом власності (власні, надані, позичені).

Тому можна зробити висновок, що класифікація фінансових ресурсів здійснюється переважно за ознаками їх походження і формування. Метою використання фінансових ресурсів на будь-якій корпорації є досягнення найвищого рівня їх ефективності [28].

Якщо розглянути питання ефективного управління формуванням фінансових ресурсів корпорацій, то можна зробити висновок, що воно в Україні в сучасних економічних умовах є проблемою, оскільки для успішних бізнесменів такі питання, як і де взяти кошти для створення чи розвитку бізнесу та в яких розмірах, щоб забезпечити максимальну економічну вигоду, є одним з ключових. В процесі формування фінансових ресурсів, фінансовим службам корпорацій доцільно здійснити аналіз всіх їх можливих джерел, виявити всі їх переваги та

недоліки і визначити найоптимальнішу їх структуру для конкретного підприємства з урахуванням їх цілей, специфіки роботи та його макро- і мікросередовище. Ці та інші проблеми формування фінансових ресурсів мають вирішуватися шляхом побудови та використання чіткої та ефективної системи економічного аналізу. В наукових джерелах вітчизняні автори найчастіше розглядають аналіз фінансових ресурсів, як складову аналізу фінансового стану корпорацій. До типових цілей аналізу фінансових ресурсів відносяться:

- для власників – оцінка віддачі на власний капітал;
- для кредиторів – оцінка можливостей неплатоспроможності;
- для менеджерів – оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами та пошук резервів їх зростання.

Аналіз формування фінансових ресурсів – це процес дослідження основних параметрів капіталу, що використовується корпорацією, з метою виявлення резервів мінімізації його вартості і оптимізації його обсягу та структури. Можна зробити висновок, що сучасна теорія і практика аналізу формування фінансових ресурсів має багато невирішених питань, і ці проблеми потребують зацікавленого обговорення і розробки пропозицій щодо їх вирішення [17].

Висновки. Нами проведено дослідження поняття фінансових ресурсів корпорацій. Розглянуто формування, класифікаційні ознаки і характеристики фінансових ресурсів корпорацій. У ході дослідження було проаналізовано поняття “фінансові ресурси” і встановлено, що найбільш повне визначення надає К.В. Павлюк; розглянуто функції корпоративних фінансів та дана їх загальна характеристика; виявлено проблему формування фінансових ресурсів в Україні в сучасних економічних умовах; здійснено аналіз щодо класифікації фінансових ресурсів і виявлено проблему невизначеності авторів щодо цього питання; розглянуто джерела утворення фінансових ресурсів та їх зв'язок з бухгалтерським обліком.

Класифікацію фінансових ресурсів пропонуємо здійснювати за допомогою процесів формування, використання та пошуку варіантів їх оптимальної структури у корпорації. Проблема формування фінансових ресурсів необхідно вирішувати за допомогою покращення фінансового навколишнього середовища в Україні. Специфікою фінансових ресурсів корпорацій полягає в наступному:

1. Через ринок цінних паперів корпорації можуть об'єднувати в загальний фонд фінансові ресурси великої кількості осіб.

2. Корпорація формує грошові фонди, тобто капітал, що є в її розпорядженні, використовуючи внутрішні резерви та залучаючи зовнішні фінансові ресурси;

3. Фінансові ресурси на ринку цінних паперів поповнюють в основному за рахунок випуску акцій та облігацій, що говорить про акціонерний капітал як про одну зі складових ринку цінних паперів;

4. При стабільному загальноекономічному та політичному становищі в країні, при здійсненні фінансовими службами корпорацій аналізу всіх їх можливих джерел формування ресурсів та фінансового стану корпорацій, при оцінці ефективності управління фінансовими ресурсами та пошуком резервів їх зростання можна досягнути найвищого рівня їх ефективності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Александрова М.М.* Фінансові ресурси, підходи до розуміння та визначення // Вісник ЖДТУ. – № 1(39). – 2007. – С. 434-438
2. *Бакун Ю.В.* Окремі проблеми формування фінансових ресурсів корпоративних підприємств // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції “Фінансово-економічні проблеми розвитку регіонів України” Том II. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С.19-20
3. *Белоліпецький В.Г.* Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С.112-118
4. *Бибик С.П., Сюга Г.М.* Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / За ред. С.Я. Єрмоленко – Харків: Фоліо, 2006. – 623 с.
5. *Василик О.Д.* Теорія фінансів: Підручник. – К: НІОС. – 2000. – 416с.
6. *Василик О.Д., Павлюк К.В.* Державні фінанси України: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 608с.
7. *Винслав Ю.* Развитие интегрированных корпоративных структур в России / Ю.Б. Винслав, В.Е. Дементьев, А.Ю. Мелентьев, Ю.В. Якушин // Российский экономический журнал. – 1998 – № 11-12.
8. *Гридічина М.В.* Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика): Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.: іл. – Бібліогр.: с. 225-229
9. *Гуйда Т.В.* Формирование и использование финансовых ресурсов. Учебное пособие. – М.: Дело, 2003.
10. *Зятковський І.В.* Теоретичні засади фінансів підприємств // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 21-29
11. *Івахненко В.В., Венецька С.В.* Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємств // V Міжнародна науково-практична конференція “Наука і освіта – 2002”. – Том 10. Економіка. – Дніпропетровськ: Наука і освіта. – 2002. – С. 31
12. *Коробов М.Я.* Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М.Я. Коробов. – К.: “Знання”, КОО, 2000. – 378 с.

13. *Кудряшов В.Г.* Фінанси. Навчальний посібник. / Херсон: Олді-плюс, 2002. – 35 с.
14. *Опарін В.* Фінансові ресурси та суспільний капітал. // Вісник НБУ. – 2001. – № 7. – С. 26-28
15. *Опарін В.М.* Фінанси (Загальна теорія): Навч. Посібник. – 2-ге видання, доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
16. Посібник міжнародної фінансової корпорації “Управління акціонерним товариством” // Видавництво “Століття”, 1999 – 359с.
17. *Романенко О.А.* Проблеми аналізу формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах в Україні // Збірник матеріалів міжнародної міжвузівської науково-практичної конференції: Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства. Тернопіль-Мукачєво – 2004. – С. 311-315
18. *Романенко О.Р.* Фінанси: Підручник. – К.: Центр навч. Літер., 2004. – 312с.
19. *Рупняк М.Я.* Фінанси акціонерних товариств Фінанси України. – № 5. – 2004. – С. 105-110
20. *Старостенко Г.Г.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Г.Г. Старостенко, Н.В. Мірко. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 224 с.
21. *Старостенко Г.Г., Мірко Н.В.* Фінансовий аналіз: Навч. посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224с.
22. *Суторміна В.М.* Фінанси зарубіжних корпорацій: Підручник. – К.:КНЕУ, 2004. – 566с.
23. *Сухарський В.С.* Економічний словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. – 328с.
24. *Терещенко О.О., Невмержиський Я.І., Куліш А.П.* Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.
25. *Улична М.І* Сутнісні характеристики та класифікація фінансових ресурсів підприємства // Наукові праці Кіровоградського національного технологічного університету. Випуск 7 Частина 2. – 2005. – С. 451-454
26. *Філімоненков О.С.* Фінанси підприємств: Навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.
27. *Хобта В.М.* Активізація залучення фінансових ресурсів за рахунок акціонерного капіталу // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки, вип. 7, ч. I – Кіровоград: КНТУ, 2005. – С. 45-49
28. *Хрущ Н.А., Приступа Л.А.* Фінансові ресурси підприємства: дослідження ознак і класифікація // Науковий журнал. 6.2005 Вісник Хмельницького нац. університету. Економічні науки. Том 3. Хмельницький, – 2005. – С. 223-227